

1/2023 Tiedote alkavasta tutkimuksesta

Sairausvakuutuksesta korvattavat kalliit lääkkeet avohuollon lääkejakelussa

Reinikainen L, Sarnola K, Hämeen-Anttila K, Heino P, Koskinen H

Tavoitteena kuvata kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelun ja saavutettavuuden muutoksia avohuollossa

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelussa ja saavutettavuudessa tapahtuneita muutoksia Suomessa 2000-luvulla. Tavoitteena on myös arvioida vuoden 2023 alusta reseptilääkkeiden hintasääntelyyn voimaan tulleiden muutoksien vaikutuksia. Lisäksi tavoitteena on tunnistaa ja kuvata Euroopassa käytettyjä keinoja järjestää kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelu.

Tutkimuksen toteuttavat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Kansaneläkelaitos ja Itä-Suomen yliopisto.

Tutkimus toteutetaan vuosina 2023–2025 ja sen tulokset raportoidaan vertaisarvioituina kansainvälisinä artikkeleina.

Aineisto ja menetelmät

Ensimmäisessä osatutkimuksessa selvitetään Kelan sairausvakuutuksesta korvattavien lääketoimitusten rekisteristä kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelussa tapahtuneita muutoksia. Tutkimuksessa selvitetään, millaisista apteekeista kalliita lääkkeitä tyypillisesti jaellaan Suomessa. Toisessa osatutkimuksessa tehdään systemaattinen kirjallisuuskatsaus kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelusta Euroopassa. Kolmas osatutkimus on rekisteritutkimus, jossa tarkastellaan lääkkeiden hinnoitteluun vuoden 2023 alusta tehtyjen muutosten vaikutusta kalliiden lääkkeiden kansalliseen ja alueelliseen saavutettavuuteen ja vähittäisjakeluun.

Kalliiden lääkkeiden osuus vähittäismyynnistä kasvanut

Kalliiden lääkkeiden myynnin osuus reseptilääkkeiden kokonaislääkemyyntistä ja lääkekorvauskustannuksista on noussut viime vuosina. Uudet markkinoille tulevat lääkkeet ovat aikaisempaa kalliimpia ja niitä käytetään yhä tavallisemmin avohuollossa erikoissairaanhoidon sijasta. Tällä kehityksellä on taloudellisia vaikutuksia esimerkiksi lääkkeiden käyttäjille, apteekkeille ja yhteiskunnalle. Lisäksi lääkkeiden hinnat vaikuttavat niiden käyttöönottoon ja saatavuuteen.

Vuonna 2020 kalliita, yli 1 000 euroa maksavia lääkkeitä jaeltiin lähes kaikissa Suomen apteekkeissa ja ne muodostivat yhteensä hieman yli neljänneksen koko maan avohoidon lääkekustannuksista. Sen sijaan yli 5 000 ja yli 10 000 euroa maksavia lääkkeitä jakelevien apteekkien osuudessa oli selvää alueellista vaihtelua ja lääkkeiden jakelu keskittyi alueittain yhdelle tai korkeintaan muutamalle apteekille. Alueelliset erot voivat johtua esimerkiksi erilaisista hoitokäytännöistä, erikoissairaanhoidon ja apteekkitoimipisteiden etäisyydestä sekä väestön ikärakenteesta ja sairastavuudesta. Kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelun alueellisista eroista ja mahdollisista vaikutuksista asiakkaiden yhdenvertaiseen lääkkeiden saavutettavuuteen ei tiettävästi ole tehty tieteellistä tutkimusta. Myöskään kansainvälistä, systemaattisesti kerättyä tietoa kalliiden lääkkeiden vähittäisjakelusta ei ole julkaistu.

Lisätietoja

Leena Reinikainen, kehittämisasiantuntija, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, etunimi.sukunimi@fimea.fi

Hanna Koskinen, ryhmäpäällikkö, Kela, etunimi.sukunimi@kela.fi

Kati Sarnola, erikoistutkija, Kela, etunimi.sukunimi@kela.fi

Katri Hämeen-Anttila, professori, Itä-Suomen yliopisto, etunimi.sukunimi@uef.fi

Tiedote on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluvat tutkimusryhmälle. RATTI-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten tiedotteiden sisällöstä.